

1. ТЕСТ

1. Према развоју акцента и облика штокавско наречје се дели на две групе дијалеката:

2. Наведи типове књижевног језика који су током историје (до Вукове реформе) били у употреби код Срба.

3. У односу на положај језика према тврдом непцу вокал *и* је вокал _____ реда, а у односу на степен подигнутости језика према непцу, то је _____ вокал.

4. Консонат *ц* је по начину артикулације _____, по месту артикулације _____, а по звучности _____.

5. Главна правила акцентовања речи у српском књижевном језику гласе:

а) једносложне речи могу имати само _____ акценте;

б) у вишесложним речима ван првог слога не могу стајати _____ акценти;

в) у вишесложним речима не може бити акцентован _____ слог.

6. Наведи које се фонолошке алтернације (гласовне промене) огледају у следећим речима:

(а) *брати* : *берем* _____

(б) *читао* : *читала* _____

(в) *глув* : *глувљи* _____

(г) *жалост* : *жалосно* _____

7. Реч *пекара* подели на морфеме и одреди у коју врсту спада свака од њих.

8. Одреди којој врсти речи припада свака реч у наведеној реченици:

Улазим, _____ *очи* _____

а _____ *сасвим* _____

већ _____ *слепљене* _____

су _____ *од* _____

ми _____ *сна.* _____

9. Наведи безличне глаголске облике глагола *урадити* и напиши како се они зову:

10. Одреди којег су глаголског вида и у којем су глаголском облику подвучени глаголи.

Још пре него што отворим очи, осећам мирис наше собе.

11. Одреди у којем су падежу подвучене речи и синтагме у реченици:

По ивицама, где се пљосната површина извија у мало уздигнутији обод, још смо видели трагове сјаја у љуспастим плохама никла, сличног станиолу истањеном под ноктима.

по ивицама _____

пљосната површина _____

у уздигнутији обод _____

трагове _____

сјаја _____

у љуспастим плохама _____

станиолу _____

под ноктима _____

12. Одреди значење падежа у следећој реченици:

Због болести остао сам у кревету цео дан и прочитао преостали део књиге.

због болести _____

у кревету _____

цео дан _____

преостали део _____

13. Одреди функцију речи и синтагми у следећој реченици:

У касна летња јутра мајка је улазила бешумно у собу и уносила послужавник.

14. Одреди којем типу (персонална /имперсонална) припадају следеће просте реченице:

а) Данас је топло. _____

б) Читаве две године после његовог одласка нисам био у позоришту. _____

в) У недељу, на утакмици, скупило се много света. _____

15. Које је глаголско стање исказано у следећим реченицама:

а) Вечерас се у граду отвара филмски фестивал. _____

б) Вечерас ће у граду бити отворен филмски фестивал. _____

в) Вечерас ћемо се срести у граду на отварању филмског фестивала. _____

16. Следећу сложену реченицу подели на просте и одреди којој врсти независних, односно зависних припада свака од њих:

Када смо се 1926. уселили у ову зграду, стан на другом спрату, који је за нас грађен, само нама је и припадао, али га 1945. године одузеше и поделише на два неједнака дела.

17. Напиши скраћенице следећих речи:

доктор _____

страна _____

и друго _____

такозвани _____

килограм _____

18. Напиши правилно следећу реченицу:

Пошто сам се договорио с Марком мојим најбољим другом да се нађемо пред зградом матице српске одемо на вечеру отишао сам на булевар ослобођења небихли у војвођанској банци подигао нешто новца али не знајући за промену радног времена крају нисам имао среће.

1. КЉУЧ

1. старије штокавске дијалекте и млађе штокавске (новоштокавске) дијалекте
2. старословенски, српскословенски, рускословенски, славеносрпски
3. предњег реда, високи.
4. африката (сливени), дентал (зубни), безвучни.
5. (а) само силазне акценте
(б) силазни акценти
(в) последњи слог
6. (а) превој
(б) прелазак *л у о*
(в) јотовање
(г) дисимилација (упрошћавање сугласничке групе)
7. пек- коренска
-ар- афиксална (суфикс)
-а граматичка (наставак)
8.

<i>Улазим</i>	глагол	<i>очи</i>	именица
<i>а</i>	везник	<i>сасвим</i>	прилог
<i>већ</i>	прилог	<i>слепљене</i>	придев (трпни)
<i>су гл.</i>	(копула)	<i>од</i>	предлог
<i>ми</i>	заменица	<i>сна</i>	именица
9.

<i>урадити</i>	инфинитив
<i>урадио, -ла, -ло</i>	радни глаголски придев
<i>урађен, -а, -о</i>	трпни глаголски придев
<i>урадивши</i>	глаголски прилог прошли
10.

<i>отворим</i>	перфективни вид, презент
<i>осећам</i>	имперфективни вид, презент
11.

<i>по ивицама</i>	локатив
<i>пљосната површина</i>	номинатив
<i>у уздигнутији обод</i>	акузатив
<i>трагове</i>	акузатив
<i>сјаја</i>	генитив
<i>у љуспастим плохама</i>	локатив
<i>станиолу</i>	датив
<i>под ноктима</i>	инструментал
12. *због болесту*: узрок; *у кревету*: место; *цео дан* : време; *преостали део*: објекат

13. *у касна летња јутра*
мајка
је улазила
бешумно
у собу
уносила
послужавник
- прилошка одредба за време
субјекат
предикат
прилошка одредба за начин
прилошка одредба за место (циљ)
предикат
објекат
14. а) имперсонална
б) персонална
в) имперсонална
15. а) пасив
б) пасив
в) актив
16. *Када смо се 1926. уселили у ову зграду,*
стан на другом спрату само нама је и припадао,
који је за нас грађен
али га 1945. године одузеше
и поделише на два неједнака дела.
- временска
независна, главна
релативна
супротна
саставна
17. *доктор* др
страна стр.
и друго и др.
такозвани тзв.
килограм кг
18. Пошто сам се договорио с Марком, мојим најбољим другом, да се нађемо пред зградом ("Матице српске") и одемо на вечеру, отишао сам на Булевар ослобођења не бих ли у ("Војвођанској банци") подигао нешто новца, али не знајући за промену радног времена на крају нисам имао среће.

2. ТЕСТ

1. Правилно препишите (писаним словима) следећи текст:

Ићићемо на екскурзију у Сремске Карловце. Посетићемо и неке манастире на Фрушкој Гори. Отац је разговарао самном о одлазку на излет. “Ако поправиш оцене сине идеш и ти, ако то неможеш постићи остајеш да учиш” рекао ми је отац. Сада сам у бриги хоћу ли у томе успети.

2. По начину творбе /ц/ је _____, /ф/ је _____, /к/ је _____.

3. Које гласовне алтернације учавате у облику *оца*?

4. Подвуците нестандардне форме.

читаоц (ном. јед.), *молилаца* (ген. мн.), *жетеоцу* (дат. јед.), *носиоца* (ген. мн.)

5. Издвојте личне заменице и одредите им падежни облик.

Сустигао ју је пред катедралом, да би му упутила само један хладан осмех ни не поздравивши га. Рекао им је да ће је наћи на факултету.

6. Поред глагола свршеног вида напишите одговарајући глагол са значењем трајне и учестале радње.

одвући _____, убости _____, добацити _____

7. Наведите неличне глаголске облике.

8. Презент подвуците једном цртом, аорист двама цртама и одредите у којем су лицу и броју.

дòнесе _____

сàзнā _____

9. Одредите у којем су падежном облику истакнуте речи и синтагме у тексту:

Под ударом свих тих збивања, од којих је до мене допирала само нека етерична измаглица, јер је моја мајка и сама била беспомоћна, запао сам у неку детињасту меланхолију...

под ударом _____

свих тих збивања _____

до мене _____

нека етерична измаглица _____

у неку детињасту меланхолију _____

10. Одредите падежни облик и значење истакнутих речи и синтагми у реченици:

Мењали смо саонице у мрачним салашима, на брзину, загревајући се врелим чајем и коњаком, па смо у саоницама падали у неки дубок сан...

	падежни облик	значење
саонице	_____	_____
на брзину	_____	_____
врелим чајем и коњаком	_____	_____
у саоницама	_____	_____

11. Одредите којем типу (персоналне / имперсоналне) припадају следеће реченице:

- а) Позлило му је од врућине. _____
- б) Осећала се усамљеном и напуштеном. _____
- в) На њивама се увелико жање. _____

12. Које је глаголско стање исказано у следећим реченицама:

- а) Данас се у Новом Саду отвара “Стеријино позорје”. _____
- б) Вечерас ћемо се срести на “Стеријином позорју”. _____
- в) Јуче је у Новом Саду отворено “Стеријино позорје”. _____

13. Следећу сложену реченицу поделите на прости, препишите их и одредите којој врсти независних, односно зависних свака од њих припада:

То фантастично бујање снаге које је тада осетио приписивао је само алкохолу, но истовремено је осећао и неки дрхтај сличан страху и нека непозната снага подилазила га је увис.

14. Како се зове издвојени глаголски облик и којом зависном реченицом може бити замењен?

Шетајући градом, приметио је да су радње некако чудно празне и мрачне.

Шетајући _____

15. Како се зову издвојени реченични чланови?

У нашој књижевности мало је тако маштовито, живо и духовито *насликаних* ликова као што је Едуард Сам, *бунтовник – луталица, писац необичног “реда вожње”*.

насликаних _____

бунтовник – луталица, писац необичног “реда вожње” _____

16. Напишите деминутиве и аугментативе следећих именица:

торба _____, _____

јунак _____, _____

во _____, _____

17. О којој је језичкој појави реч у примерима *човек / људи; добар / бољи*?

18. Напишите називе дела којâ су наведени аутори објавили 1847. године.

Ђуро Даничић _____

Петар Петровић Његош _____

Бранко Радичевић _____

Вук Караџић _____

2. Кључ

1. Ићи ћемо на екскурзију у Сремске Карловце. Посетићемо и неке манастире на Фрушкој гори. Отац је разговарао са мном о одласку на излет. “Ако поправиш оцене, сине, идеш и ти, ако то не можеш постићи, остајеш да учиш”, рекао ми је отац. Сада сам у бризи хоћу ли у томе успети.
2. /ц/ африката / сливени | /ф/ фрикативни / струјни | /к/ пловив / експловивни
2. непостојано а | упрошћавање сугласничких група
4. читаоц, носиоца
5. ју (акуз.) | му (дат.) | га (акуз.) | им (дат.) | је (акуз.)
6. одвлачити, убадати, добацити
7. инфинитив | гл. прид. радни | гл. прид. трпни | гл. прил. прошли | гл. прил. сад.
8. донесе 2. и 3. лице једнине (аорист) | сазна 3. лице једнине (презент)
9. под ударом *инстр.* | свих тих збивања *ген.* | до мене *ген.* |
нека етерична измаглица *ном.* | у неку детињасту меланхолију *акуз.*
10. саонице *акуз. објекат* | на брзину *акуз. начин* | врелим чајем и коњаком *инстр. средство* | у саоницама *лок. место*
11. а) имперсонална б) персонална в) имперсонална
12. а) пасив б) актив в) пасив
13. То фантастично бујање снаге [...] приписивао је само алкохолу (*независна / главна*) | које је тада осетио (*релативна / односна*) | но истовремено је осећао и неки дрхтај сличан страху (*супротна / адверзативна*) | и нека непозната снага подилазила га је увис (*саставна / копулативна*)
14. глаголски прилог *сад.* | временском реченицом: *Док је шетао градом...*
15. атрибут; апозиција
16. торбица, торбетина | јуначић, јуначина | во(л)чић, волина
17. суплетивизам
18. Ђуро Даничић, *Рат за српски језик и правопис*; | Петар Петровић Његош, *Горски вијенац*; |
Бранко Радичевић *Песме*; | Вук Караџић *Нови завијет*

3. ТЕСТ

1. Правилно препишите (писаним словима) следећи текст:
Доћиће нам гости из Савезне републике Немачке на петнајст дана. Изкористићемо ову прилику да их упознамо са нашим градом и околином. Незнамо шта ће их све занимати, али ћемо их свакако одвести у Матицу Српску. Будели времена водићемо их и на Фрушку Гору. Да би излет био што кориснији ангажоваћемо и неколико стручних пратиоца. На одлазку ћеих поздравити претставник грацке владе.

2. Зубни (дентални) сугласници су: _____
3. Одредите које су гласовне промене извршене у следећим речима:
гозба _____
ишчупати _____
почеци _____
4. Одредите у којем су облику и у којем су лицу глаголи:
пòsī _____ rádi _____
5. Испишите инфинитивну и презентску основу глагола *казати* и *лежати*.
инфинитивна основа: _____
презентска основа: _____
6. Поред датих глагола напишите облике прилога времена садашњег.
лагати _____
доносити _____
показивати _____
7. Наведене речи поделите на морфеме и одредите у коју врсту спада свака од њих.
проналазак _____
риболовац _____
8. Одредите којој врсти припадају следеће речи:
овде _____
са _____
ако _____
сутрашњица _____
вечерас _____
средина _____
узевши _____
неко _____
9. Одредите падеже истакнутих синтагми у реченици:
Са великим задовољством разгледали смо изложене фотографије на којима су приказане монументалне грађевине из далеке прошлости. Одушевљени необичним експонатима,

напустили смо музеј у великом узбуђењу.

Са великим задовољством _____

монументалне грађевине _____

необичним експонатима _____

изложене фотографије _____

из далеке прошлости _____

у великом узбуђењу _____

10. Издвојте предикате и одредите какви су по структури.

Лежећи у постељи стиснутих усана и састављених обрва, гледала је оштро у таму која је око прозора почињала да бледи.

11. Како се зову истакнути реченични чланови?

Неиспаване, жедне и чађаве [...] ушле су у препуну лађу и пребациле се у Београд.

12. Напишите по једну реченицу са објектом у:

акузативу _____

генитиву _____

дативу _____

локативу _____

инструменталу _____

13. Одредите значење потенцијала у реченици:

Само кад би повисио глас, чуле су се поједине речи. _____

14. Одредите у којем су падажу истакнуте синтагме и утврдите њихово значење.

Многи људи су из пуке радозналости дотрчали на градски трг где је стигао велики циркус из далеке Русије. Они ће сваке вечери приредити изненађење радозналим гледаоцима.

Многи људи _____

из пуке радозналости _____

на градски трг _____

велики циркус _____

из далеке Русије _____

сваке вечери _____

радозналим гледаоцима _____

15. Издвојте зависне реченице и одредите којој врсти свака од њих припада.

И пошто га је тако поставила у најнепријатнији положај по њега, она га пита шта жели, строго и зачуђено као да је погрешно и кућна врата и личност са којом говори.

16. Какве су следеће реченице према улози субјекта у радњи:

Пријемни испит се полаже од 3. до 5. септембра. _____

Ниси се најбоље спремио. _____

Резултати ће бити објављени ускоро. _____

17. Које је године објављен Вуков превод *Новог завјета*?

18. Дефинишите синонине и антонине и наведите по један пример.

3. КЉУЧ

1. Доћи ће нам гости из Савезне Републике Немачке на петнаест дана. Искористићемо ову прилику да их упознамо са нашим градом и околином. Не знамо шта ће их све занимати, али ћемо их свакако одвести у Матицу српску. Буде ли времена, водићемо их и на Фрушку гору. Да би излет био што кориснији, ангажоваћемо и неколико стручних пратилаца. На одласку ће их поздравити представник градске владе.
2. /ð/, /m/, /z/, /c/, /ɟ/
3. једначење по звучности, упрошћавање сугл. групе | једначење по звучности, једначење по месту творбе | непостојано а, сибиларизација, упрошћавање сугл. групе
4. 3. л. јд. презента, 2. л. јд. императива
5. каза- | лежа- | каже- | лежи-
6. лажући | доносећи | показујући
7. про | налаз | ак | префиксална, коренска, суфиксална
риб | о | лов | ац | коренска, инфиксална, коренска, суфиксална
8. овде прилог, ако везник, вечерас прилог, узевши глагол, са предлог,
сутрашњица именица, средина именица, неко заменица
9. Са великим задовољством *инстр.* | изложене фотографије *акуз.*
монументалне грађевине *ном.* | из далеке прошлости *ген.*
необичним експонатима *инстр.* | у великом узбуђењу *лок.*
10. гледала је *прост предикат* | је почињала да бледи *сложени предикат*
11. *актуелни квалификатив* | *атрибут*
- 12.
13. *прошла радња која се понавља*
14. *ном. субјекат* | *ген. узрок* | *акуз. место* | *ном. субјекат*
| *ген. место* | *ген. време* | *дат. намена*
15. *И пошто га је тако поставила у најнепријатнији положај по њега – временска* | *шта жели – изрична (објекатска)* | *као да је погрешно и кућна врата и личност – поредбена* | *са којом говори – релативна*
16. *пасив* | *актив* | *пасив*
17. 1847.
18. *Синоними су речи истог значења (радознао ~ љубопитљив). Антоними су речи супротног значења (леп / ружан).*

4. ТЕСТ

1. *Славјанску школу* у Сремским Карловцима 1726. формирао је:
а) Људевит Гај
б) Ћирило
в) Максим Суворов
г) Гаврило Стефановић Венцловић
2. Вуков *Српски рјечник* из 1818. је:
а) једнојезичан
б) вишејезичан.
3. Напишите скраћенице следећих речи и израза:
госпођа _____ , и слично _____ ,
доктор _____ , на пример _____ ,
број _____ , и тако даље _____ ,
страна _____ , километар _____ .
4. Подвуците правилно написане речи.
студио – студијо,
тријумф – триумф,
тачки – тачци,
вођство – вођство,
посредство – посретство,
једанпут – једанпут.
5. Које су гласовне промене извршене у речима:
прашина _____ , човече _____ ,
црњи (комп. од црн) _____ , ствараоца (ген. јд.) _____ .
6. Једносложне наглашене речи могу имати само _____ акцен­те.
7. Одредите род следећих именица:
врата _____ , Чортановци _____ ,
маказе _____ , унучад _____ .
8. Глагол *волети* напишите у облику:
3. л. мн. презента _____ , 1. л. мн. фу­тура I _____ ,
глаголског прилога садашњег _____ , 2. л. мн. императива _____ .
глаголског придева трпног _____ ,
9. Одредите врсте речи у реченици:
Данас _____ , теста _____ ,
ћемо _____ , из _____ ,
радити _____ , српског _____ ,
чак _____ , језика _____ .
три _____ ,
10. Одредите у којем су падежу истакнуте речи и синтагме у реченици:
Данима су се окупљали *пред зградом позоришта* у *жељи* да утичу *на управу* како би променила *репертоар*.
Данима _____ , у *жељи* _____ ,
пред зградом _____ , на *управу* _____ ,
позоришта _____ , *репертоар* _____ .

11. Из наведене реченице издвојте енклитичке облике личних заменица и одредите у којем су падежу:

Ти ми причаш о њој, а ја је и не познајем.

12. Реч *зазубица* поделите на творбене морфеме. _____

13. Заокружите безличне реченице.

а) Писмени је заказан за 1. јул.

в) Доћи ћу сутра.

б) У болници се не пуши.

г) Смркавало се рано.

14. Одредите функције истакнутих речи и синтагми у реченици:

Затварајући пажљиво *капију* и гледајући *забринута прозоре куће* коју у ово необично време оставља, *Госпођица* је дрхтала од студени и прикривеног узбуђења.

капију _____ *забринута* _____,
прозоре _____, *госпођица* _____,
куће _____, *од студени и прикривеног узбуђења* _____
у ово необично време _____.

15. Одредите падеже и значење истакнутих речи и синтагми у реченици:

У препуној сали Матице српске о стваралаштву *Милана Коњовића* говорио нам је историчар уметности из *Сомбора*, кога смо с пажњом слушали.

У препуној сали _____, из *Сомбора* _____,
Милана Коњовића _____, с пажњом _____.

16. Поделите следећу сложену реченицу на просте:

Говорио јој је и о њој дивећи се умерено и природно свему што је чуо о њеним способностима које толики мушкарци немају.

17. Одредите значења глаголских облика у следећим реченицама:

Усред разговора Ана Марија би ошинула свога коња и одјурила. _____

Сутра путујем у Суботицу. _____

Веома је надарена, свира клавир. _____

18. У наведеном тексту издвојте зависне реченице и одредите којем типу припадају.

Док га је посматрала, пожелела је да му каже како још увек чува књигу коју јој је поклонио.

4. Кључ

1. в) Максим Суворов
2. б) вишејезичан
3. *зђа | др | бр. | стр. | и сл. | нпр. | итд. | км*
4. *студио, тријумф, тачки, вођство, посредство, једанпут*
5. *палатализација, јотовање, палатализација, промена л у о*
6. *силазне*
7. *ср.р., ж.р., м.р., ж.р.*
8. *воле, волећи, вољен, волећемо / ћемо волети, волите*
9. *прилог, глагол, глагол, речца, број, именица, предлог, придев, именица*
10. *инстр., инстр., ген., лок., акуз., акуз.*
11. *ми – дат., је – акуз.*
12. *за | зуб | ица*
13. б) *У болници се не пуши; г) Смркавало се рано.*
14. *објекат, прилошка одредба (за начин), објекат, атрибут, прилошка одредба (за време), субјекат, прилошка одредба (за узрок)*
15. *лок. месни, ген. посесивни, ген. месни, инстр. начински*
16. *Говорио јој је и о њој дивећи се умерено и природно свему | што је чуо о њеним способностима | које толики мушкарци немају.*
17. *наративни (приповедачки) потенцијал (прошла радња), футурски презент (будућа радња), квалификативни презент*
18. *Док га је посматрала – временска, пожелела је да му каже – изрична (објекатска), како још увек чува књигу – изрична (објекатска), коју јој је поклонио – односна.*

5. ТЕСТ

1. Наведите наслов Даничићевог дела значајног за победу Вукове језичке реформе.

2. Уснени и уснено-зубни консонанти су: _____

3. Обележите акценат тако да добијете две речи различитог значења: ЛУК / ЛУК.

4. Препишите писаним словима синтагме:

ДВОР НА УНИ _____

ЊЕГОШЕВСКИ СТИЛ _____

МИРОСЛАВЉЕВО ЈЕВАНЂЕЉЕ _____

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ _____

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У НОВОМ САДУ _____

5. Издвојте неправилно написане речи.

претпоставка, претседник, претишколски, извући, изказати, градски.

6. Глагол *помагати* напишите у облику:

3. л. мн. презента _____,

глаголског прилога садашњег _____,

глаголског придева радног _____,

1. л. мн. футура I _____,

2. л. мн. императива _____,

1. л. мн. плусквамперфекта _____.

7. Одредите врсте речи у реченици:

Два _____,

дана _____,

доцније _____,

њен _____,

тешко _____,

болесни _____,

отац _____,

је _____,

умро _____.

8. Одредите у којем су падежу истакнуте речи и синтагме у реченици:

Глатко *зачешљана*, *без пудера на лицу*, *са рукама* без рукавица, увек у истој застарелој хаљини и изношеним ципелама одлазила је *оцу на гроб*.

зачешљана _____,

без пудера _____,

на лицу _____,

са рукама _____,

оцу _____,

на гроб _____.

9. Како се називају речи које су изгубиле из савременог језика с престанком употребе предмета и појава које су означавали?

а) архаизми

в) историзми

б) црквенословенизми

10. Бохемизми су позајмљенице из:

а) аварског

в) бугарског

б) чешког

г) румунског језика

11. Одредите функције истакнутих речи и синтагми у реченици:

Ишла је журним корацима низ улицу и сваки час погледала на сат.

журним корацима _____

низ улицу _____

сваки час _____

на сат _____

12. Одредите падеж и значење истакнутих речи и синтагми у реченици:

Са нестрпљењем очекујем њено писмо које ми је упутила из Будве где летује сваке године с родитељима.

са нестрпљењем _____

њено писмо _____

ми _____

из Будве _____

сваке године _____

с родитељима _____

13. Наведите бар три глаголска облика којима се исказује заповест.

14. Одредите значење глаголских прилога у следећим реченицама:

а) Шетао је пероном чекајући воз из Београда. _____

б) Схвативши да је погрешно, извинио се. _____

в) Приближавао нам се трчећи. _____

15. У каквом су односу следеће независне реченице?

Веома је добро научио, сигурно ће положити. _____

16. Подвуците реченицу са именским копулативним предикатом.

а) Тај филм је добар.

б) Трчао је задихано.

в) Град је далеко.

17. Поделите сложену реченицу на просте.

Мајка је седела у углу и посматрала уплахиреног младића који је не обраћајући пажњу на околину узнемирено гледао кроз прозор, као да неког очекује.

18. У наведеном тексту издвојите зависне реченице и одредите ком типу припадају.

У себи Давил се све више кајао што се примио овог положаја, који је очигледно тако тежак да га нико није хтео.

5. КЉУЧ

1. *Рат за српски језик и правопис*
2. *м, в, ф, б, п*
3. *ли1к / ли2к*
4. *Двор на Уни, његошевски стил, Мирослављево јеванђеље, Српско народно позориште, Филозофски факултет у Новом Саду*
5. *претседник, претишколски, изказати*
6. *помажу, помажући, помагао –ла –ло, помагаћу / ћу помагати, помажите, бејасмо помагали / били смо помагали*
7. *број, именица, прилог, заменица, прилог, придев, именица, глагол, глагол*
8. *ном., ген., лок., инстр., дат., акуз.*
9. *историзми*
10. *чешког*
11. *прилошка одредба за начин, прилошка одредба за место (правац), прилошка одредба за време, индиректни објекат*
12. *инстр. – начин, акуз. – објекат, дат. – индиректни објекат, ген. – место, ген. – време, инстр. – друштво*
13. *императив, презент, перфект (инфинитив)*
14. *временско, узрочно, начинско*
15. *закључни однос*
16. а) *Тај филм је добар.*
17. *Мајка је седела у углу | и посматрала уплахиреног младића | који је не обраћајући пажњу на околинду узнемирено гледао кроз прозор, | као да неког очекује.*
18. *што се примио овог положаја – узрочна, који је очигледно тако тежак – односна, да га нико није хтео – последишна*

6. ТЕСТ

1. Поделите вокале према вертикалном и хоризонталном положају језика у усној дупљи.

2. Наведите по два примера за:

једначење по звучности _____

једначење по месту творбе _____

3. Наведите правила дистрибуције (распоред) акцента.

4. Дефинишите појам **хомонима** и наведите по два пара примера.

5. Изведите придеве од наведених именица и одредите њихово значење.

	облик	значење
лекар	_____	_____
	_____	_____
учитељ	_____	_____
	_____	_____

6. Одредите врсте речи у наведеној реченици:

Ако	_____
данас	_____
положим	_____
пријемни	_____
испит,	_____
бићу	_____
ускоро	_____
студент	_____
прве	_____
године.	_____

7. Наведите облички изједначене падеже код именица свих врста у једнини и множини.

8. Наведите наставке компаратива придева и напишите по два примера.

9. Наведите личне и неличне глаголске облике.

10. Одредите појам заменичке енклитике и наведите код којих заменица и у којим падежима се јавља.

11. У наведеној реченици подвуците променљиве речи и одредите у ком су облику.

У овој генерацији било је много изузетних ученика награђених за постигнути успех вредним књигама.

12. Одредите од којег вида се граде наведени глаг. облици и напишите по један пример.

презент	_____	_____
аорист	_____	_____
имперфекат	_____	_____
футур други	_____	_____
глаголски прилог садашњи	_____	_____
глаголски прилог прошли	_____	_____

13. Који су глаголски облици употребљени у реченици и у којем су значењу:

Доселили су се у овај стан чим су им се деца била родила и у њему су још и данас иако би желели да га промене.

14. Одреди падеже и значења истакнутих речи у следећој реченици:

Било је то *неко мршаво шиљеже са белим пругама*, мирно, није роктало, није се бранило кад су га *конопцем* везали и *закачили за куку кантара*; *шиљеже* се само кезило *на њега*.

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

15. Напишите по једну реченицу с прилошком одредбом за место у:

генитиву	_____
дативу	_____
локативу	_____
инструменталу	_____

16. Одредите у којем су облику подвучене речи:

Дошла је жена са двоје деце.

17. Напишите реченице у којима ће време бити означено:

прилогом	_____
глаголским прилогом	_____
падежним обликом	_____
временском реченицом.	_____

18. Одредите тип реченице и у којем је облику њен субјекат.

На улици није било људи.

19. Утврдите каквог су типа следеће реченице и замените их значењски најближима:

Књиге се продају у књижари.

Село је било завејано снегом, а путеви непроходни.

20. Утврдите врсту подвучене реченице и њен садржај искажите падежом:

Заљубио се у девојку која је имала дугу, плаву косу.

21. Поделите и утврдите односе у овој сложеној реченици:

Чим ти киша огњиште гаси, онда се вече не памти нити мисли на јутро будуће.

22. Напишите зашто је за историју српског књижевног језика значајна 1847. година.

23. Напишите правилно неправилно написане речи:

Душан силни, Мали Мокри Луг, Јован без земље, Црно Море, Ријека Црнојевића, матица српска

24. Напишите правилно следеће реченице:

Кад стигнеш сине у Херцег Нови отићићеш код тетке Ане која је самном студирала на природно-математичком факултету у Новом Саду шездесетчетврте године. Становале смо у новом станбеном блоку не далеко од железничке станице.

6. КЉУЧ

1. *a* – средњи (задњи) ниски *e* – предњи средњи *o* – задњи средњи
и – предњи високи *у* – задњи високи
- 2.
3. Силазни акценати стоје само на првом слогу.
Узлазни акценати стоје на свим слоговима осим на последњем.
На једносложним речима стоје само силазни акценати.
4. хомоними: речи истог облика а различитог значења
коса, град
5. *лекарев* *посесивни* *учитељев* *посесивни*
лекарски *описни* *учитељски* *описни*
6. Ако *везник*
данас *прилог*
положим *глагол*
пријемни *придев*
испит, *именица*
бићу *глагол*
ускоро *прилог*
студент *именица*
прве *редни број*
године. *именица*
7. једнина: *датов и локатив*; множина: *датов, инструментал, локатив*
8. *-ји, -ији, -иш*
9. *презент, перфекат, аорист, имперфекат, плусквамперфекат, футур 1, футур 2, имератив, потенцијал;*
глаголски прилог садашњи, глаголски прилог прошли, глаголски придев радни, глаголски придев трпни,
инфинитив
10. *енклитика: ненаглашени (краћи) облици*
генитив, датив, акузатив сг. и пл
11. *у овој* – лок. јд., *генерацији* - лок. јд., *било-* 3. л. јд. перф. /рад. гл. прид. ср. р. јд.), *је* - 3. л. јд. през.,
изузетних - ген. мн., *ученика*- ген. мн., *награђених*- ген. мн., *постигнути* - акуз. јд. м. р. придев/гл. придев
трпни, успех- акуз. јд., *вредним* – инстр. мн. ж.р., *књигама* - инстр. мн. ж.р.
12. презент *импф., пф.*
аорист *пф. (импф.)*
имперфекат *импф.*
футур други *импф., пф.*
глаголски прилог садашњи *импф.*
глаголски прилог прошли *пф., импф.*
13. *Доселили су се* - 3. л. мн. перфект – прошлост; *су се била родила* – 3. л. мн. плусквамперф. – прошла
радња која претходи другој прошлој; *су* – 3. л. мн. презента – садашњост; *би желели* - 3.л.мн. потенцијал –
жеља; *промене* – 3. л. мн. презента - садашњост

14. *неко мршаво шиљеже* - ном (сг.), лексички део предиката; *са белим пругама* – инстр. (пл.) – квалификативно значење; *конопцем* – инстр. (сг.), средство; *за куку* – акуз. (сг.) место; *кантара* – ген., (сг) посесија (део-целина); *на њега* – акуз. (сг.), објекат (неправи, индиректни).
- 15.
16. *инструментал/бројна конструкција: збирни број + ген. јд.*
- 17.
18. *имперсонална, субј. – ген. јд.*
19. Књиге се продају у књижари. *пасив (Неко продаје књиге...)*
Село је било завејано снегом, а путеви непроходни. *пасив (Снег је завејао село, а путеви су били непроходни.)*
20. Заљубио се у девојку која је имала дугу, плаву косу.
(зависна) *релативна реченица*
дуге плаве косе (ген.) / с дугом плавом косом (инстр.)
21. Чим ти киша огњиште гаси/(1), онда се вече не памти/(2) нити мисли на јутро будуће(3).
– зависна (временска)
– независна (главна)
– независна (главна/1, саставна/2)
22. Ђ. Даничић: Рат за српски језик и правопис, Вук Ст. Караџић: превод Новог завјета, Б. Радичевић: Песме; Његош: Горски вијенац
23. Душан Силни, Јован без Земље, Црно море, Матица српска
24. Кад стигнеш, сине, у Херцег-Нови, отићи ћеш код тетке-Ане која је са мном студирала на Природно-математичком факултету у Новом Саду, шездесет четврте године. Становале смо у новом стамбеном блоку недалеко од железничке станице.

глагол	–	облик		глагол	–	облик
_____				_____		
_____				_____		
_____				_____		
_____				_____		

13. Одредите падежни облик и функцију истакнутих речи и синтагми у реченици:
 Затим се *с напором* осмехну и исприча да *га* је пријатељ *његовог оца* видео *оног дана* и, као и он сам, сачувао тај тренутак у *мислима*.

	падеж	функција
<i>с напором</i>	_____	_____
<i>га</i>	_____	_____
<i>његовог оца</i>	_____	_____
<i>оног дана</i>	_____	_____
<i>у мислима</i>	_____	_____

14. Одредите падежни облик и значење истакнутих речи и синтагми у реченици:
Следећег јутра одвезли су се *трамвајем* до пијаце и ушли у *једну неупадљиву крчму* у којој се ништа није видело *од дима*.

	падеж	значење
<i>следећег јутра</i>	_____	_____
<i>трамвајем</i>	_____	_____
<i>у једну неупадљиву крчму</i>	_____	_____
<i>од дима</i>	_____	_____

15. У следећим реченицама подвуците предикате и разврстајте их на глаголске и именске:
Овај ресторан је врло скуп, али се у њему одлично једе.
То питање је од огромне важности и зато га морамо решавати брзо.

глаголски _____
 именски _____

16. Пронађите имперсоналну и пасивну реченицу и препишите их на понуђени простор:
Жена ништа не рече на његов прекор. Дигла се, и климнувши главом отишла. Соба за господу је убрзо спремљена. До ње се стизало кроз мали ходник у којем се она још кратко задржала.

имперсонална _____
 пасивна _____

Имперсонална реченица се од персоналне разликује по томе што нема _____. Глагол у предикату наведене пасивне реченице има облик _____

17. Одредите значење потенцијала у следећим реченицама:
 а) Ако би пало још кише, жетва би била богатија. _____
 б) Сав тај крај он би најрадије спалио. _____
 в) Усред разговора она би нагло устајала и одлазила без објашњења. _____

18. Подвуците зависне реченице и одредите којој врсти свака од њих припада.
 а) Дође он на реку да се прошета. _____
 б) Љут сам што ниси дошао. _____
 в) Иако није био ничији, звали смо га “наш Жућа”. _____
 г) Купио је новине док је чекао воз. _____

19. Истакнуте конструкције замените реченицом и одредите јој значење:

а) Много је одсуствовао *због болести*.

б) *Пре поласка* провери да ли си угасио светло.

в) *Без рада* ништа нећеш постићи.

20. Напишите (писаним словима) **правилно** следећи текст:

Мама одпутовао сам с првим аутобусом у Нови сад. Пријемни испити се одржавају од 1. - 3. VI 2002. године. Небрини о ничему. Спаваћу код мог друга Новосађана и већ ћу у четвртак бити кући.

7. КЉУЧ

1. а) источнохерцеговачки, б) зетско-сјенички/зетско-ловћенски/зетско/комски
2. српскословенским
3. /р/, /л/, /н/
4. *nalàgati* – *nalàgati kùpiti*– *kùpiti*; *okùsiti* – *òkusiti*
5. неодр. *мрачан*, одр. *мрачни*; палатализација, непостојано *a*
6. *соли*; прелазак *л у о*
7. *Из* – предлог, *једне* – број, *куће* – именица, *испаде* – глагол, *с* – предлог, *неким* – заменица, *штапом* – именица, *мали* – придев, *Јањо* – именица, *па* – везник, *одважно* – прилог, *узвикну* – глагол, *охој!* – узвик
8. *ове* – показна, *његове* – присвојна, *мене* – лична, *некакав* – неодређена, *чији* – упитно-односна
9. а) *договорити се* – повратни/реципрочни/узајамно-повратни, б) *изградити* – прелазни/транзитивни
в) *умивати* – прелазни/транзитивни г) *скакати* – непрелазни/интранзитивни
д) *умити се* – повратни/рефлексивни/прави повратни њ) *поћи* – непрелазни/интранзитивни
10. плуралија тантум
11. а) *насти*, б) *рађати*, в) *записивати/писати*
12. *рекавши* – глаголски прилог прошли; *отиде* – аорист; *чудећи се* – глаголски прилог садашњи; *приближише се* – аорист; *почну* – презент; *надвиривати* – инфинитив; *разгледати* – инфинитив; *се измакне* – презент
13. *с напором* – инструментал, прилошка одредба за начин; *га* – акузатив, објекат; *његовог оца*- генитив, атрибут; *оног дана* – генитив, прилошка одредба за време; *у мислима* – прилошка одредба за место
14. *следећег јутра* – генитив, време; *трамвајем* – инструментал, средство; *у једну неупадљиву крчму* – акузатив, место; *од дима* – генитив, узрок
15. глаголски: *се једе*, *морамо решавати*; именски: *је врло скуп*, *је од огромне важности*
16. имперсонална: *до ње се стизало кроз мали ходник*, пасивна: *соба за господу је убрзо спремна*; граматички субјекат; трпног глаголског придева
17. а) услов, б) жеља/спремност, в) радња која се понављала у прошлости/наративност
18. а) *да се прошета*, намерна; б) *што ниси дошао*, узрочна; в) *иако није био ничији*, допусна; г) *док је чекао воз*, временска

19. а) јер/зато што је био болестан/ је боловао; узрок/каузално значење
б) пре него што пођеш/будеш пошао; време/темпорално значење
в) ако не радиш/не будеш радио; услов/кондиционално значење

20. Мама **ј** одпутовао сам **с** првим аутобусом у Нови **с**ад. Пријемни испити се одржавају од 1. - 3. VI 2002. године. Не **б**рини **о** ничему. Спаваћу код **мог** друга **Новосађана** и већ ћу у четвртак бити **кући**.

[10]

Мама, отпутовао сам првим аутобусом у Нови Сад. Пријемни испити се одржавају од 1. до 3. VI 2018. године. Не брини ни о чему. Спаваћу код свог друга Новосађанина и већ ћу у четвртак бити код куће.

8. ТЕСТ

1. Напишите називе дела наведених аутора из 1847. године:

Ђуро Даничић _____
Петар Петровић Његош _____
Бранко Радичевић _____
Вук Караџић _____

2. Напишите правилно писаним словима следећи текст:

Претставници наше школе били су међу петнајст хиљада гледаоца на одбојкашкој утакмици између Бугарске и Србије И Црне Горе. Новосацка публика лоше се показала.

Незнам дали ће мо ове године ићи на море у Црну гору или на бугарско приморје. Увек намје проблем храна – тамо нема нашег бурекуије са лимана.

3. Африкати (сливени сугласници) су: _____

4. О којим се гласовним алтернацијама (променама) ради у следећим речима:

ићућурити _____

раскусурати _____

глупљи _____

сеоски _____

5. Акцентујте следеће речи:

нос, сан, чоколада, девојчица, диригент

6. Напишите скраћенице следећих речи и израза:

страна _____

перфекат _____

руски _____

доктор _____

и тако даље _____

на пример _____

госпођица _____

југоисток _____

7. Како се зову дијалекти који су у основици српског књижевног језика?

8. Који функционални стилови постоје у српском језику?

9. Поделите речи *допливати* и *напрстак*:

а) на слогове _____

б) на морфеме _____

10. Одредите врсте речи у следећој реченици:

Тада уђе неки необични човек, с дугом брадом, и рече ми: "Ух, баи се уморих".

<i>Тада</i>	_____	<i>и</i>	_____
<i>уђе</i>	_____	<i>рече</i>	_____
<i>неки</i>	_____	<i>ми</i>	_____
<i>необични</i>	_____	<i>Ух</i>	_____
<i>човек</i>	_____	<i>баи</i>	_____
<i>с</i>	_____	<i>се</i>	_____
<i>дугом</i>	_____	<i>уморих</i>	_____
<i>брадом</i>	_____		

11. Пронађите у реченици све заменице (именичке и придевске) и одредите им врсту.

Осећали смо да је то био Петар, као онда кад је хтео да дође по Ану и одведе је код својих родитеља, далеко од свих нас.

заменаца	врста
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

12. Одредите категорију рода следећих глагола:

а) <i>тући се</i> _____	б) <i>певати</i> _____
в) <i>доћи</i> _____	г) <i>направити</i> _____
д) <i>смејати се</i> _____	ђ) <i>седети</i> _____

13. Именице које имају само облик множине називају се _____ .

14. Следеће глаголе ставите у 1. лице једнине презенте:

<i>пасти</i>	_____	<i>сести</i>	_____
<i>лећи</i>	_____	<i>поћи</i>	_____

15. Из следеће реченице издвојте глаголе и одредите им облик.

Стигавши, најпосле, Исакович заноћи са пуком, прву ноћ, у једној шуми, из које се видела варошица Штукштат и Рајна, са једним рукавцем, који је Беренклау одабрао за место где ће се прво ударити. Пук одахну душом и попада да се испава.

глагол	облик	глагол	облик
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

16. Одредите падежни облик и функцију истакнутих речи и синтагми у реченици:

Моја најбоља другарица је ове зиме дипломирала и нада се да ће добити посао у фабрици текстила. Пошто је била одличан студент неће имати проблема да се са лакоћом укључи у посао.

	падеж	функција
<i>ове зиме</i>	_____	_____
<i>посао</i>	_____	_____
<i>текстила</i>	_____	_____
<i>одличан студент</i>	_____	_____
<i>са лакоћом</i>	_____	_____

17. Одредите падежни облик и значење истакнутих речи и синтагми у реченицама:

Из станице је изашао са тешким џаком, излетничким, на рамену. Руке су му биле влажне од узбуђења, али је отишао у парк дуж обале, брзим кораком, као на игранку.

	падеж	значење
<i>Из станице</i>	_____	_____
<i>на рамену</i>	_____	_____
<i>му</i>	_____	_____
<i>од узбуђења</i>	_____	_____
<i>у парк</i>	_____	_____
<i>брзим кораком</i>	_____	_____

18. Пронађите имперсоналну и пасивну реченицу и препишите их на понуђени простор.

О томе се шапутало, а страх је био јачи од свега. И посао на мосту је настављен без прекида и поремећаја. И наставили би тако богзна докле да почетком децембра није наступила неочекивано јака студен.

имперсонална _____
пасивна _____

19. Одредите значење презента у следећим реченицама:

- а) Одмах да *одеш* кући и *спремши* своју собу. _____
б) Моја сестра *свира* клавир и *пева* у хору. _____
в) Одједном се небо смрачило. Ја *изађем* на улицу
и *видим* да киша *почиње* да пада. Али, пошто је
концерт већ био почео, морала сам да пожурим,
па се нисам вратила по кишобран. _____

20. Поделите сложену реченицу усправним цртама на просте, подвуците све зависне реченице и одредите којим врстама припадају.

Када би се неки нови савезник нудио, он би говорио својој пратњи да је започео љубавну игру са кнежеввином том и том и да се она већ дотерује да би му се боље свидела.

21. Истакнуте зависне реченице замените предлошко-падежним конструкцијама истог значења.

- а) Нисам отишла у град *зато што је падала киша*.

- б) Била сам на пијаци *да бих купила јагоде*.

- в) На мору је упознао девојку *која има прелепе зелене очи*.

8. КЉУЧ

1. Ђуро Даничић, *Рат за српски језик и правопис*; П. П. Његош, *Горски вијенац*; Б. Радичевић, *Песме*; Вук Караџић, *Нови завјет*

2. **Представници** наше школе **били су** међу **петнаест** хиљада **гледалаца** на одбојкашкој утакмици између Бугарске и Србије **и** Црне Горе. **Новосадска** публика лоше се **показала**.

Не знам да ли ћемо ове године ићи на море у Црну **Гору** или на **Бугарско** приморје. Увек **нам је проблем** храна – тамо нема **бурегџије** са **Лимана**.

3. *ц, ћ, ч, њ, џ*

4. *ићућурити се* – алтернација по месту творбе;

раскусурати – алтернација по звучности;

глупљи – јотовање

сеоски – прелазак *л у о*.

5. *nôs, sän, čokoláda, devòjčica, dirigent*

6. страна – **стр.** руски – **рус.** доктор – **др** и тако даље – **итд.** на пример - **нпр.** госпођица – **гђица** југоисток – **ји.** перфекат - **пф.**

7. Источнохерцеговачки и шумадијско-војвођански дијалекат/ Новоштокавски дијалекти екавског и ијекавског изговора

8. разговорни, научни, административни, публицистички, књижевноуметнички/литерарни

9. а) до-пли-ва-ти на-пр-стак / на-прст-ак

б) до-плив-а-ти на-прст-ак / на-прст-ак-Ø

10. *Тада* – прилог, *уђе* – глагол, *неки* – заменица, *необични* – придев, *човек* – именица, *с* – предлог, *дугом* – придев, *брадом* – именица, *и* – везник, *рече* – глагол, *ми* – заменица, *Ух* – узвик, *баи* – речца, *се* – речца, *уморих* – глагол.

11. *то* – показна, *је* – лична, *својих* – присвојна, *свих* – општа, *нас* – лична

12. а) повратни б) прелазни в) непрелазни г) прелазни д) повратни њ) непрелазни

13. *pluralia tantum*

14. паднем, седнем, легнем, пођем

15. *Стигавиши* – гл. прил. прошли, *заноћи* – презент / аорист, *се видела* – перфекат, *је одабрао* – перфекат, *ће се ударити* – футур 1, *одахну* – аорист, *попада* – аорист, *се испава* – презент

16. *ове зиме* – генитив, ПОВ; *посао* – акузатив, директан објекат; *текстила* – генитив, атрибут; *одличан студент* – номинатив, именски део предиката; *са лакоћом* – инструментал, ПОН

17. *из станице* – генитив, аблативни / место; *на рамену* – локатив, место; *му* – датив, посесија; *од узбуђења* – генитив узрока; *у парк* – акузатив, место / циљ; *брзим кораком* – инструментал, начин / квалификација

18. *О томе се шапутало*- имперсонална

И посао на мосту је настављен без прекида и поремећаја – пасивна

19. а) заповест / модално значење б) квалификативни презент в) наративни презент

20. *Када би се неки нови савезник нудио, / он би говорио својој пратњи / да је започео љубавну игру са кнежевином (том и том) / и да се она већ дотерује / да би му се више свидела.*

- подела реченице (5)

временска реченица / изрична, објекатска реченица / изрична, објекатска /намерна реченица

21. а) због кише б) ради куповине јагода в) девојку зелених очију

9. ТЕСТ

1. Допишите наслове дела Вука Караџића поред датума њиховог објављивања:

1814. г. _____
1818. г. _____
1847. г. _____
1852. г. _____

2. Напишите правилно писаним словима следећи текст:

Леонардо Да Винчи, познати Италијански сликар, један је од нај већих претставника Ренесансе. Године 1482 да Винчи одлази у милано и Миланском војводи Лодовику Сфорци нуди своје услуге архитекте сликара и вајара.

4. Према положају језика по висини вокале делимо на:

4. О којим се гласовним алтернацијама (променама) ради у следећим речима:

потписати _____
шчепати _____
одужити _____
снопље _____

5. Акцентујте следеће речи:

филозоф, пловка, одстранити, пролазити, моћан

6. Који сугласници у стандардном српском језику немају своје звучне парњаке?

7. Подвуците правилно написане речи:

оделење - одељење *историјски - историски* *отишети - одишети*
стамбени - станбени *хероизам - херојизам* *беззвучни - безвучни*

8. Напишите правилно скраћенице:

<i>множина</i>	_____	<i>број</i>	_____
<i>магистар</i>	_____	<i>то јест</i>	_____
<i>на пример</i>	_____	<i>српски</i>	_____
<i>децилитар</i>	_____	<i>страница</i>	_____

9. Поделите речи *испробати* и *основица*:

а) на слокове _____

б) на морфеме _____

10. Одредите врсте речи у следећој реченици:

Онда сам у сну видела, као да се све то одвија баш на моје очи, свадбену поворку.

<i>Онда</i>	_____	<i>то</i>	_____
<i>сам</i>	_____	<i>одвија</i>	_____
<i>у</i>	_____	<i>баш</i>	_____
<i>сну</i>	_____	<i>на</i>	_____
<i>видела</i>	_____	<i>моје</i>	_____
<i>као да</i>	_____	<i>очи</i>	_____
<i>се</i>	_____	<i>свадбену</i>	_____
<i>све</i>	_____	<i>поворку</i>	_____

11. Пронађите у реченици све заменице (именичке и придевске) и одредите им врсту.

Осећао сам да је ово била прилика коју нисам смео да пропусти, као оне ноћи кад је Ана хтела да дође код мене и упозна се са мојим родитељима.

заменица

врста

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

12. Одредите категорију вида следећих глагола:

а) <i>истући</i>	_____	б) <i>сести</i>	_____
в) <i>спавати</i>	_____	г) <i>доносити</i>	_____
д) <i>кувати</i>	_____	ђ) <i>потрчати</i>	_____

13. Следеће заједничке именице ставите у номинатив множине:

а) <i>прстен</i>	- _____	б) <i>лист</i>	- _____
в) <i>грانا</i>	- _____	г) <i>цвет</i>	- _____

14. Следеће глаголе ставите у 1. лице једнине презента:

- а) *доћи* _____ б) *рећи* _____
в) *извинити се* _____ г) *заспати* _____

15. Из наведеног текста издвојте све личне глаголске облике и одредите о којим се глаголским временима ради.

Кола с упрегнутим воловима вожаху уз шкрипу и труцкање испод сводова градских капија, кроз сенке кућа са обе стране пута, но он једва да је видео куће, него једнако гледаше увис својим скамењеним и од чуда или ода сна непокретним очима и био је слутио крај себе присутност камених кућа, високих, када би пала сенка на његово лице и на његове уморне очи, и зажмуривши чуо је гласове светине која их је једнако пратила мрмљајући молитве и певајући псалме.

глагол	облик	глагол	облик
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

16. Одредите функцију подвучених речи и синтагми у реченици:

Оно што следи збило се крајем прошлог века у Прагу, “граду мистерија”. Тај догађај, ако се то може назвати догађајем, испричан је са незнатним изменама, код разних аутора, и ја се држим оне верзије коју је дао Хаим Франкел: предност његовог казивања је у томе што је он у свом тексту сажео излагања и других учесника који су писали о Мајстору.

<i>крајем прошлог века</i>	– _____	<i>Хаим Франкел</i>	– _____
<i>“граду мистерија”</i>	– _____	<i>његовог</i>	– _____
<i>то</i>	– _____	<i>у свом тексту</i>	– _____
<i>испричан је</i>	– _____	<i>излагања</i>	– _____
<i>са незнатним изменама</i>	– _____	<i>о Мајстору</i>	– _____

17. Заокружите слова испред имперсоналних реченица.

- а) *Враћао се обалом реке ка селу.*
б) *Пишеница се сеје у јесен и у пролеће.*
в) *У његовом роману се говори о проблемима младих.*
г) *Ово дрво је засађено још пре двадесет година.*
д) *Није било времена за такве празне разговоре.*

18. У наведеном тексту пронађите и издвојте све именске и све глаголске предикате.

Изван овог утабаног поља, траве су густе и мешају се са свакојаким коровом који буја победнички, давећи својим типцима нежне стабљике цветова и модрозелених трава. Ово је

последњи замах трава. Боквице су истуриле своје потамнеле стабљике окићене гроздовима, лишће корова тамнело је по ивицама, претворивши се при врху у канџе које су биле поприлично оштре.

Именски предикати:

Глаголски предикати:

19. а) Усправним цртама поделите сложене реченице на просте.

б) Издвојте све **зависне реченице** и одредите којим врстама зависних реченица оне припадају.

Кад је игра као бујица све однела, оба играча застадоше за тренутак да предахну, јер тога су се обојица очигледно бојала. Странац је имао изглед човека који се одмара после прве половине посла. Милан је укочен, али му срце бије у ушима.

Зависне реченице:

20. Одредите падеж и значење подвучених речи и синтагми у реченицама:

Дечак је, међутим, сам (1) у соби. Осећа како (2) му зебу (3) руке и већ одавно жели да пређе (4) у кухињу да се загреје, али (5) му се то никако не да. Овде (6) га нико не види, а тамо, у кухињи, пред погледом (7) старијих, не би могао овако да се игра.

Али ово је ипак (8) нека чудна игра. (9) Ани ово никад не би пало на памет. Зато упорно држи на рамену (10) цигани јастук који је узео са кревета и, шетајући се (11) по соби, иде од слике до слике у говори нешто (12) у полугласу.

падеж	значење	падеж	значење
(1) _____	_____	(2) _____	_____
(3) _____	_____	(4) _____	_____
(5) _____	_____	(6) _____	_____
(7) _____	_____	(8) _____	_____
(9) _____	_____	(10) _____	_____
(11) _____	_____	(12) _____	_____

9. КЉУЧ

1814. г. – Писменица (србскога језика) / Песмарица; 1818. г. – Српски рјечник (прво издање); 1847. г. – Нови завјет (превод); 1852. г. Српски рјечник (друго издање)
- Леонардо да Винчи, познати италијански сликар, један је од највећих представника ренесансе. Године 1482. Да Винчи одлази у Милано и миланском војводи Лодовику Сфорци нуди своје услуге архитекте, сликара и вајара.
- високе, средње и ниске
- потписати* - једначење сугласника по звучности
ишчепати - једначење сугласника по месту творбе
одужити - губљење сугласника / упрошћавање сугласничких група и палатализација
снопле - јотовање
- филџоф, плџвка, одстрџнати, прџлазити, мџћан*
- ф, х, ц
<i>оделење - одељење</i>	<i>историјски - историски</i>	<i>отшетати -</i>
<i>одшетати</i>		
<i>стамбени - станбени</i>	<i>хероизам - херојизам</i>	<i>беззвучни – безвучни</i>
(б)		
<i>множина - мн.</i>	<i>број – бр.</i>	<i>магистар – мр</i>	<i>то јест – тј.</i>	<i>на пример – нпр.</i>
<i>српски – срп.</i>	<i>децилитар – дл</i>	<i>страница – стр.</i>		
- а) ис – про – ба – ти о – сно – ви – ца
б) ис – проб – а – ти основ – иц – а
- Онда* – прилог, *сам* – помоћни глагол, *у* – предлог, *сну* – именица, *видела* - глагол, *као да* – везник, *се* – речца / повратна заменица *се*, *све* – (општа) заменица, *то* – (показна) заменица, *одвија* – глагол, *баш* – партикула/речца, *на* – предлог, *моје* – (присвојна) заменица, *очи* – именица, *свадбену* – придев, *поворку* – именица
- ово* – показна заменица, *коју* – односна заменица, *оне* – показна заменица, *мене* – лична заменица, *мојим* – присвојна заменица
- а) свршени, б) свршени, в) несвршени, г) несвршени, д) несвршен, њ) свршени
- а) прстенови, б) листови, в) гране, г) цветови
- а) дођем, б) рекнем / речем, г) извиним се, д) заспим
- вожаху* – имперфекат, *је видео* – перфекат, *гледаше* – имперфекат, *био је слутио* – плусквамперфекат, *би пала* – потенцијал, *чуо је* – перфекат, *је пратила* – перфекат.
- крајем прошлог века* – ПОВ *Хаим Франкел* – субјекат
“граду мистерија” – апозиција *његовог* – атрибут

то – субјекат
испричан је – предикат

у свом тексту – ПОМ
излагања – директни/прави објекат

17. (1) у соби - локатив, место; (2) му – датив, посесивни;
(3) руке – номинатив, субјекат; (4) у кухињу – акузатив, циљ/место;
(5) му – датив, логички субјекат; (6) за – акузатив, директни објекат;
(7) старијих – генитив, посесивни; (8) нека чудна игра – номинатив, именски део предиката;
(9) Ани – датив, логички субјекат; (10) цигани јастук – акузатив, директни објекат;
(11) по соби – локатив, место; (12) у полугласу – локатив, начин.

18. в) и д)

19. Именски предикати: *су густе, је последњи замах трава, су биле поприлично оштре*
Глаголски предикати: *мешају се, буја, су истулиле, тамнело је*

20. Кад је игра као бујица све однела, | оба играча застадоше за тренутак | да предахну, | јер тога су се обојица очигледно бојала. Странац је имао изглед човека | који се одмара после прве половине посла. Милан је укочен, | али му срце бије у ушима.

Кад је игра као бујица све однела – временска реченица

да предахну – намерна реченица

јер тога су се обојица очигледно бојала – узрочна реченица

који се одмара после прве половине посла – релативна атрибутивска / односна реченица

10. ТЕСТ

1. У 17. веку књижевни језик код Срба био је:
- а) старословенски
 - б) српскословенски
 - в) славеносрпски
 - г) рускословенски

(Заокружите слово испред тачног одговора.)

2. Којим се дијалектом говори у околини Новог Сада? _____

3. Препишите следећу реченицу (читко, **писаним** словима) и при том исправите правописне и граматичке грешке.

ОВАЈ СЛУЧАЈ НЕВЕЗУЈТЕ НИЗАШТА ШТО НЕ БИ МОГЛИ ПРЕДХОДНО ДА
ПОДКРЕПИТЕ СА ДОКАЗИМА.

4. Заокружите слова испред исправно написаних датума.

- (а) Иван је рођен 7. Јула 1983. године.
- (б) Иван је рођен 07-07-1983 године.
- (в) Иван је рођен 7. VII. 1983. године.
- (г) Иван је рођен 7. јула 1983. године.
- (д) Иван је рођен 7. VII 1983. године.

5. У реченици БАЛОНОМ ЈЕ ОПЛОВИО ЗЕМЉУ, реч **земља** пише се (заокружите слово испред тачног одговора):

- (а) великим словом,
- (б) малим словом,
- (в) великим и малим словом.

6. Напишите скраћенице: **на пример:** _____; **то јест:** _____; **такозвани:** _____

7. Акцентујте правилно следеће речи: нож, смрт, девојчица, мармелада

8. Сугласници дати у низу: **б, д, г, њ, ц** међусобно се разликују по (заокружите слово испред тачног одговора):

- (а) звучности,
- (б) месту и начину творбе,
- (в) месту творбе.

9. Које су гласовне промене извршене у следећим речима:

гозба _____
ишчупати _____
почеци _____

10. Реч *млекара* поделите на морфеме и одредите којој врсти припадају:

11. Именица **врата** има облик (заокружите слово испред тачног одговора):

- (а) женског рода у једнини,
- (б) средњег рода у једнини,
- (в) средњег рода у множини,
- (г) женског рода у множини.

12. Напишите који је глаголски облик употребљен у првом, а који у другом примеру:

- (а) Седи на клупу! _____
- (б) Седи на клупи. _____

13. Глаголима *писати* и *преписати* заједничко категоријално обележје је:

- а) глаголски вид
- б) глаголски род

14. Одредите којој врсти речи припада свака реч у наведеној реченици.

Да је слика ужаса била стварна, сведочило нам је све ближе запомагање.

Да	_____	сведочило	_____
је	_____	нам	_____
слика	_____	је	_____
ужаса	_____	све	_____
била	_____	ближе	_____
стварна,	_____	запомагање.	_____

15. Напишите облике компаратива датих придева:

висок	_____	слан	_____
строг	_____	бесан	_____

16. Напишите облике првог лица једнине презента датих глагола.

сести _____ пасти _____
лећи _____ извинити се _____

17. На примеру глагола *чути* наведите све безличне глаголске облике и идентификујте их.

18. Из списка понуђених речи издвојте позајмљенице и одредите њихово порекло.

столица, чаршија, кућа, софтвер, флаша, срце, штикла, кашика, тенис

германизми: _____

англицизми: _____

турцизми: _____

19. Које је глаголско стање исказано у следећим реченицама?

а) Сутра се отвара нови малопродајни објекат *Јабукe*: _____

б) Одлука је донета тесном већином: _____

в) Наљутила се за ситницу: _____

20. Наведите о каквом се типу субјекта ради у следећим реченицама.

а) Свиђа ми се та плава хаљина: _____

б) Она данас полаже пријемни испит: _____

21. Одредите падежни облик и функцију истакнутих речи и синтагми у тексту.

То вече је таст господара Панте, Макса Шепић, како се он називао, рано затворио свој дућан. Са великим напором ходао је према кући размишљајући о послу који је требало следећег дана да обави.

	падеж	функција
<i>То вече</i>	_____	_____
<i>Макса Шепић</i>	_____	_____
<i>свој дућан</i>	_____	_____
<i>Са великим напором</i>	_____	_____
<i>према кући</i>	_____	_____
<i>о послу</i>	_____	_____

22. Одредите падежни облик и значење истакнутих речи и синтагми у реченицама:

Од тог дана на капију су довођени сви који су као сумњиви или као кривци у вези са устанком хватани, било на мосту самом било негде на граници. Од страха је те људе обливао хладан зној и било им је мучно да слушају погрде које су им добацивали стражари замућених очију.

	падеж	значење
<i>Од тог дана</i>	_____	_____
<i>на капију</i>	_____	_____
<i>Од страха</i>	_____	_____
<i>им</i>	_____	_____
<i> замућених очију</i>	_____	_____

23. Издвојте именске и сложене предикате из следећих реченица.

Кад је јутро освануло, петлови почеше да кукуричу објављујући почетак новог дана. Време је било мирно, без дашка ветра, и све је мирисало на липу. Марко је већ био нахранио коње, и само је желео да попије своју прву кафу у миру. Иако је био најбогатији у читавом селу, увек је сам обављао своје дужности не остављајући ништа за касније.

именски предикати: _____

сложени предикати: _____

24. а) Поделите сложену реченицу усправним цртама на просте.
б) Издвојте све зависне реченице и одредите којим врстама припадају.

Иза брежуљака, под ниским посеченим виноградима по којима су трчкале текунице, поређаше се војници у потпуној тишини мада се одатле њихова вика не би јасно ни чула. Кад свану, капетан им заповеди да се више не мичу и дозволи им да протегле каткад само једну ногу да се тако одморе.

10. КЉУЧ

1. б)
2. шумадијско-војвођанским
3. Овај случај **не везујте** ни за шта што не **бисте** могли **претходно** да **поткрепите** доказима.
4. з), д)
5. а)
6. нпр. тј. тзв.
7. ној, смрт, девојчица, мармелада
8. б)
9. гозба - упрошћавање сугласничких група, једначење сугласника по звучности, ишчупати - једначење сугласника по звучности, једначење сугласника по месту творбе
почеци - непостојано а, сибиларизација, упрошћавање сугласничких група
10. млек- коренска (лексичка); -ар- афиксална (суфиксална); -а граматичка
11. в)
12. а) императив б) презент
13. б)
14.

Да	везник	сведочило	радни гл. придев
је	глагол (копула)	нам	заменица
слика	именица	је	глагол (копула)
ужаса	именица	све	прилог
била	радни гл. придев	ближе	придев
стварна, придев		запомагање.	именица
15. висок виши слан сланији строг строжи бесан бешњи
16. сести седнем паIсти паднем лећи легнем извинити се извиним се
17. инфинитив: чути р.гл. придев: чуо трпни гл. придев: чувен
прилог времена садашњег: чујући прилог времена прошлог: чувши
18. германизми: флаша, штикла англицизми: софтвер, тенис турцизми: чаршија, кашика
19. а) пасив; б) пасив; в) актив
20. а) логички субјекат (агенс); б) граматички субјекат
21. То вече акузатив – ПОВ; Макса Шепић номинатив – апозиција; свој дућан акузатив – прави објекат; Са великим напором инструментал – ПОН; према кући датив – ПОМ; о послу локатив – неправи објекат
22. Од тог дана генитив – темпорални (временски); на капију акузатив – циљ / место; Од страха генитив – узрок; им датив – логички субјекат; замућених очију генитив – квалификативни /описни
23. именски предикати: је било мирно, је био најбогатији
сложени предикати: почеше да кукуричу, је желео да попије
24.

Иза брежуљака, под ниским посеченим виноградима | по којима су трчкале текунице, | поређаше се војници у потпуној тишини | мада се одатле њихова вика не би јасно ни чула. Кад свану, | капетан им заповеди | да се више не мичу | и дозволи им | да протегле каткад само једну ногу | да се тако одморе.

по којима су трчкале текунице – односна / релативна
мада се одатле њихова вика не би јасно ни чула – допусна
Кад свану – временска
да се више не мичу - изрична
да протегле каткад само једну ногу - изрична
да се тако одморе - намерна